

Predmet C-617/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

20. studenoga 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

11. studenoga 2020.

Podnositeljica zahtjeva:

E.G.

Žalitelji:

T.N.

N.N.

Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen

[*omissis*]

Rješenje

U ostavinskom predmetu iza
W. N.-a koji je preminuo 21. svibnja 2018. u Bremenu,

ostavitelj

Stranke u postupku:

1. E. G., [*omissis*] Bremen,

podnositeljica zahtjeva

2. T. N., [*omissis*] Haag [Nizozemska],

3. N. N., [*omissis*] Haag [Nizozemska],

žalitelji

[*omissis*]

peto građansko vijeće Hanseatisches Oberlandesgerichta in Bremen (Hanzeatski visoki zemaljski sud u Bremenu, Njemačka) [*omissis*]

riješilo je 11. studenoga 2020.: [**orig. str. 2.**]

- I. Postupak se prekida radi upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu Europske unije u pogledu tumačenja članka 13. i 28. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: Uredba 650/2012).
- II. U skladu s člankom 267. drugim stavkom UFEU-a, vijeće upućuje Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja u pogledu tumačenja članka 13. i 28. Uredbe 650/2012:
 1. Zamjenjuje li izjava o odricanju koju je nasljednik dao sudu države članice nadležnom za područje njegova uobičajenog boravišta, u skladu s formalnim zahtjevima koji se tamo primjenjuju, izjavu o odricanju koju treba podnijeti sudu druge države članice koji je nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju, na način da se ta izjava u trenutku podnošenja smatra valjano danom (supstitucija)?
 2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje:

je li osim izjave u skladu s formalnim zahtjevima, koja se podnosi sudu nadležnom za područje uobičajenog boravišta podnositelja izjave o odricanju, za valjanost izjave o odricanju potrebno da podnositelj o danj izjavi obavijesti sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju?
 3. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje i potvrdnog odgovora na drugo pitanje:
 - (a) Je li, radi valjanosti izjave o odricanju, osobito radi poštovanja rokova za podnošenje te izjave koji vrijede na području nadležnosti suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju, potrebno da se obraćanje tom sudu izvrši na službenom jeziku njegova područja nadležnosti?
 - (b) Je li, radi valjanosti izjave o odricanju, osobito radi poštovanja rokova za podnošenje te izjave koji vrijede na području nadležnosti suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju, potrebno da sud uobičajenog boravišta podnositelja izjave o

odricanju **[orig. str. 3.]** tom sudu dostavi originalne verzije isprava o odricanju i pripadajući prijevod?

III. Obrazloženje:

1.

Ostavitelj, nizozemski državljanin rođen 4. siječnja 1945., preminuo je 21. svibnja 2018. u Bremenu. Podnositeljica zahtjeva ostaviteljeva je udovica, a sudionici u postupku navedeni pod brojem 2 i brojem 3 potomci su ranije preminulog ostaviteljeva brata.

Podnositeljica zahtjeva zatražila je javnobilježničkom ispravom od 21. siječnja 2019. da joj se izda potvrda o nasljeđivanju dijela imovine, iz koje proizlazi da je u skladu sa zakonskim nasljeđivanjem 3/4 ostaviteljeve imovine naslijedila podnositeljica zahtjeva, a 1/8 svaki od žalitelja. Budući da je podnositeljica zahtjeva imala poteškoće s prikupljanjem isprava potrebnih za procjenu zakonskog nasljedstva, Amtsgericht – Nachlassgericht – Bremen (Općinski sud, Ostavinski sud u Bremenu, Njemačka) najprije je žaliteljima uputio dopis od 19. lipnja 2019. i obavijestio ih o podnesenom zahtjevu za izdavanje potvrde o nasljeđivanju. Istodobno, sud je zatražio da mu se dostave određene, pobliže opisane isprave. Zatim je 14. kolovoza 2019. zaprimljena poruka elektroničke pošte koju je poslao K. i u kojoj je naveo da su ga žalitelji ovlastili da prikupi informacije o sastavu ostavine. Ostavinski sud se izjasnio da to nije u njegovoj moći te je predložio pribavljanje pravnog savjeta. Žalitelji nakon toga najprije nisu podnosili daljnja očitovanja. Nakon što je podnositeljica zahtjeva naposljetku dostavila potrebne isprave, ostavinski sud je dopisom od 22. studenoga 2019. žaliteljima poslao dotični zahtjev za izdavanje potvrde o nasljeđivanju i pozvao ih da izraze svoje mišljenje. Žalitelji su već 13. rujna 2019. Okružnom sudu u Haagu u Nizozemskoj dostavili izjavu o odricanju od ostaviteljeve ostavine, koja je 30. rujna 2019. upisana u tamošnji ostavinski registar. Dopisom od 13. prosinca 2019. – sastavljenom na nizozemskom jeziku – žalitelji su ostavinskom sudu dostavili preslike isprava koje je u tom pogledu izdao Okružni sud u Haagu. Dopisom od 3. siječnja 2020. ostavinski sud obavijestio je žalitelje da se dopisi i isprave ne mogu obraditi jer nisu prevedeni na njemački jezik. U dopisu od 15. siječnja 2020. (na njemačkom jeziku) žalitelj naveden pod brojem 3 **[orig. str. 4.]** odgovorio je da je provedeno odricanje od nasljedstva, da je izjava na nizozemskom jeziku, u skladu s pravom Unije, upisana u sudski registar i da je stoga nije potrebno prevoditi. Međutim, ostavinski sud istaknuo je da nedostaje prijevod isprava i rokove koji se primjenjuju u pogledu odricanja.

U skladu s člankom 352.e stavkom 1. Gesetza über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Zakon o postupku u obiteljskim stvarima i o dobrovoljnoj sudskoj nadležnosti, u daljnjem tekstu: FamFG), ostavinski sud utvrdio je rješenjem od 27. veljače 2020. činjenice koje su potrebne za izdavanje potvrde o nasljeđivanju. Oba žalitelja, koja su o toj odluci obaviještena 6. ožujka 2020., osporavala su tu odluku dopisom

od 19. ožujka 2020. (primitak 27. ožujka 2020.) te su tražila produljenje roka za podnošenje novog obrazloženja. Žalitelji su zatim 30. srpnja 2020. podnijeli primjerke isprava u boji koje je izdao Okružni sud u Haagu i prijevod tih isprava. Nakon još jednog prigovora ostavinskog suda zbog toga što mu izvornici isprava nisu bili podneseni, tom su sudu oni dostavljeni 17. kolovoza 2020. Rješenjem od 2. rujna 2020. ostavinski sud odbio je žalbu te ju je dostavio vijeću na odlučivanje. Ostavinski sud je kao obrazloženje naveo da su žalitelji postali ostaviteljevi (su)nasljednici jer su propustili rok za odricanje od nasljedstva. Da bi izjava o odricanju bila valjana nije dostatno puko upućivanje na izvršeno odricanje pred nizozemskim sudom ni dostava preslika, već je dostatna jedino dostava izvornika isprava koji su ostavinskom sudu podneseni tek nakon isteka šestomjesečnog roka za odricanje.

2.

Pravni lijek koji su podnijeli žalitelji dopušten je na temelju članka 58. stavka 1. FamFG-a te članka 59. stavka 1., članka 61. stavka 1. i članka 63. stavka 1. FamFG-a. Stoga se pitanje pravodobnosti odricanja mora meritorno ispitati.

(a) Budući da žalitelji nemaju prebivalište u Njemačkoj i da je ostavitelj bio nizozemski državljanin, na ovaj se ostavinski predmet primjenjuju odredbe Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o **[orig. str. 5.]** uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (Uredba 650/2012). U skladu s tom uredbom, za odlučivanje u nasljednim stvarima nadležan je Nachlassgericht Bremen (Ostavinski sud u Bremenu) kao sud na čijem je području ostavitelj imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti (članak 4. Uredbe 650/2012). Osim toga, na ovaj se ostavinski predmet u načelu primjenjuju odredbe njemačkog materijalnog prava jer je u tom pogledu također relevantno uobičajeno boravište ostavitelja u trenutku smrti (članak 21. stavak 1. Uredbe 650/2012). Međutim, suprotno onomu što tvrdi ostavinski sud, pitanje valjanosti odricanja od nasljedstva ne uređuje se samo člankom 1945. Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB). Naime, u člancima 13. i 28. Uredbe 650/2012 u pogledu odricanja od nasljedstva predviđaju se posebna pravila o nadležnosti i obliku izjave:

u skladu s člankom 13. Uredbe 650/2012, osim suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju u slučaju predviđenom člankom 4. Uredbe 650/2012, za primanje izjave o odricanju od nasljedstva nadležni su i sudovi države članice uobičajenog boravišta osobe koja podnosi izjavu; riječ je o konkurentnoj nadležnosti *[omissis]* [upućivanje na nacionalnu pravnu teoriju]. Odredbama nizozemskog prava, koje su u tom pogledu autonomne, određuje se koji sud ima mjesnu nadležnost u pogledu osobe koja se odriče nasljedstva; budući da žalitelji imaju prebivalište u Haagu, postoje brojni argumenti koji idu u prilog tomu da je Općinski sud u Haagu mjesno

nadležan sud; dokaz o suprotnom nije razvidan ni utvrđen. Osim toga, u skladu s člankom 28. točkom (b) na oblik izjave o odricanju primjenjuju se odredbe koje vrijede u mjestu uobičajenog boravišta osobe koja daje izjavu.

- (b) Međutim, sporno je dovodi li već davanje izjave o odricanju pred sudom uobičajenog boravišta osobe koja daje tu izjavu do valjanosti odricanja pred sudom koji je nadležan za nasljeđivanje, odnosno do takozvane supstitucije (u skladu s prevladavajućim mišljenjem [*omissis*]) [upućivanje na pravnu teoriju i sudsku praksu]. U skladu sa suprotnim stajalištem zahtijeva se da se dokument u odgovarajućem obliku proslijedi sudu nadležnom za nasljeđivanje ili da ga se o njemu u svakom slučaju obavijesti [*omissis*] [**orig. str. 6**] [*omissis*] [upućivanje na pravnu teoriju].

U prilog suprotnom stajalištu može se uputiti na uvodnu izjavu 32. Uredbe u kojoj se, među ostalim, u biti navodi da osobe koje iskoriste mogućnost davanja izjava u državi članici svojeg uobičajenog boravišta, trebaju o postojanju izjave obavijestiti sud koji je nadležan za nasljeđivanje u roku koji je određen pravom koje se primjenjuje na nasljeđivanje. Iz toga se može zaključiti da je zakonodavac polazio od toga da izjava o odricanju, koju osoba koja podnosi izjavu da sudu svojeg uobičajenog boravišta, proizvodi pravne učinke tek nakon što se o njoj obavijesti sud koji je nadležan za nasljeđivanje. U prilog tomu osobito ide činjenica da se u članku 13. Uredbe 650/2012 – za razliku od, primjerice, članka 344. stavka 7. FamFG-a – ne predviđa obveza suda uobičajenog boravišta osobe koja daje izjavu da o primitku izjave o odricanju obavijesti sud koji je nadležan za nasljeđivanje.

- (c) Stoga ishod postupka, odnosno pitanje jesu li se žalitelji pravodobno odrekli nasljedstva, ovisi o tumačenju članaka 14. i 28. Uredbe 650/2012.

Budući da se u njemačkom materijalnom pravu, koje se na temelju članka 21. Uredbe 650/2012 primjenjuje u ovom slučaju, ne zahtijeva izričit prihvrat nasljedstva (članak 1942. BGB-a – načelo automatskog stjecanja nasljedstva, [*omissis*] [upućivanje na pravnu teoriju]), žalitelji postaju sunasljednici ako se pravodobno nisu odrekli nasljedstva (članak 1943. BGB-a). Rok za odricanje u načelu iznosi šest tjedana i počinje teći nakon što nasljednik sazna za postojanje i temelj svojeg nasljednog prava (članak 1944. stavak 1. BGB-a). Ako nasljednik, kao u ovom slučaju, boravi u inozemstvu, rok za odricanje iznosi šest mjeseci (članak 1944. stavak 3. BGB-a). Nasljednik je obaviješten ako zna da je došlo do otvaranja nasljedstva u skladu s člankom 1942. BGB-a. U tu svrhu on mora imati pouzdano znanje o relevantnim okolnostima na temelju kojeg se može očekivati njegovo djelovanje. Rok za odricanje od nasljedstva ne počinje teći na temelju pretpostavljenog znanja pa čak ni na temelju skrivljenog neznanja. Ključna okolnost s kojom nasljednik mora biti upoznat jest otvaranje nasljedstva. Osim toga, u slučaju zakonskog nasljeđivanja [**orig. str. 7.**], kao u ovom slučaju, relevantan je obiteljski odnos (uključujući životno partnerstvo) na kojem se temelji svojstvo nasljednika, odnosno

nepostojanje ili prestanak postojanja nasljednika s pravom prednosti. Ovo vijeće smatra dvojbenim da se već upitom ostavinskog suda od 19. lipnja 2019. žaliteljima pružilo nužno – pouzdano – znanje. S jedne strane, tom dopisu nije bila priložena potvrda o nasljeđivanju iz koje je proizlazio žalbeni razlog (zakonsko nasljeđivanje). S druge strane, zahtjev ostavinskog suda za dostavljanje isprava pokazao je da istrage o zakonskom nasljeđivanju još nisu bile dovršene. Valja dodati da žaliteljima, koji su nizozemski državljani, nisu nužno trebala biti poznata njemačka pravila o zakonskom nasljeđivanju, tim više jer je riječ o drugom nasljednom redu (članak 1925. BGB-a). Ni sam ostavinski sud prilikom izračuna roka nije smatrao da su žalitelji tim dopisom dobili potrebno znanje u skladu sa zahtjevima članka 1944. BGB-a. S tim se slaže i vijeće. Međutim, žalitelji su u tom pogledu imali znanje najkasnije 13. rujna 2019. jer su na taj datum pred Općim sudom u Haagu dali izjavu o odricanju, što podrazumijeva da su pretpostavljali da su postali nasljednici.

- (1.) U skladu s očito prevladavajućim mišljenjem prema kojem je riječ o supstituciji izjave o odricanju, izjava o odricanju valjana je već od trenutku kada je bila podnesena Općem sudu u Haagu 13. rujna 2019. Dakle, zakonski rok predviđen člankom 1944. stavkom 3. BGB-a se poštovao i žalitelji nisu postali nasljednici.
- (2.) Suprotno tomu, ako se s obzirom na uvodnu izjavu 32. ne pretpostavi da je riječ o potpunoj supstituciji, pitanje valjanosti odricanja moglo bi ovisiti i o tome kad je Ostavinski sud u Bremenu (sud nadležan za nasljeđivanje) postao svjestan da je takva izjava dana. Međutim, tada se postavlja se pitanje koji formalni uvjeti moraju biti ispunjeni da bi odricanje bilo valjano:
 - (a) Ako je dovoljno samo obavijestiti sud nadležan za nasljeđivanje – eventualno čak i na jeziku osobe koja je dala izjavu o odricanju – tada je odricanje valjano od 13. prosinca 2019. i stoga je dano u propisanom roku. Isto vrijedi i ako se zahtijeva da se, prilikom davanja izjave, isprave koje je izdao sud mjesta uobičajenog boravišta [**orig. str. 8.**] osobe koja daje izjavu priloži samo kao presliku. Tada je na sudu nadležnom za nasljeđivanje da se obrati sudu druge države članice i tako dobije potvrdu (članak 26. FamFG-a).
 - (b) Ako se s obzirom na pravo koje se primjenjuje na području nadležnosti suda za nasljeđivanje (članak 21. stavak 1. Uredbe 650/2012) zahtijeva da se obavijest o izvršenom odricanju dostavi na njemačkom jeziku (članak 184. Gerichtsverfassungsgesetz (Zakon o ustrojstvu sudova, u daljnjem tekstu: GVG)), taj uvjet bio bi ispunjen dopisom žaliteljâ od 15. siječnja 2020. te bi čak i u tom slučaju rok za odricanje bio poštovan. Sud nadležan za nasljeđivanje i u tom

slučaju mora sam pribaviti potrebne potvrde (isprave) od suda države članice.

- (c) Međutim, ako se smatra, kao što je to smatrao ostavinski sud, da je, da bi odricanje unatoč članku 13. Uredbe 650/2012 bilo valjano, potrebno da se sudu nadležnom za nasljeđivanje dostave originalne verzije isprava o odricanju koje je izdao sud države članice i njihov ovjereni prijevod na jezik suda nadležnog za nasljeđivanje, tada je to u ovom slučaju učinjeno tek u kolovozu 2020. i odricanje nije bilo pravodobno. Međutim, treba istaknuti da se takvim tumačenjem nikako ne pridonosi pojednostavnjenju europskog pravnog prometa koje se tom uredbom nastoji ostvariti jer bi u tom slučaju dotična osoba odmah mogla dati izjavu o odricanju pred sudom nadležnim za nasljeđivanje.

[omissis]

[potpisi]

[omissis]

[omissis] [otpravak]

RADNI DOKUMENT